

det fælles Hus. Disse Institutioner, der saaledes er opstaaet i de senere Aar, har imidlertid haft meget betydelige Vanskeligheder for overhovedet at komme i Gang og faa gennemført de Planer, de havde udarbejdet. Der har vist sig Vanskeligheder med Hensyn til Prioriteringsforholdene, og jeg nævner, at det vel var en nærliggende Opgave paa mere effektiv Maade end ved den gældende lille Lov om Statslaan til Byggeforeninger, at det offentlige søgte at hjælpe paa Byggevirkosomheden, ligesom en Omordning af de danske Prioriteringsforhold maaske var paakrævet, eller at overveje, om det var rimeligere, at Staten i højere Grad, end Tilfældet er, gjorde sig til Herre over Prioriteringen. Det er vel Spørgsmaal, som burde overvejes, naar man overvejer hele Boligsørgsmaalet.

Ogsaa Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af Materialier til Boliger er uhyre vigtigt under Hensyn til de raadende Tilstande. Den Omstændighed, at det er overladt private Teglværksejere, Cementfabrikker, Mørtelfabrikker o. s. v. at tage for deres Varer, hvad de finder for godt, kan unægtelig øve en betydelig Indvirkning paa Opførelsespriserne og derved ogsaa paa Lejen. Det er ganske utvivlsomt, at fra denne Privatdrift hidrører en væsentlig Del af den Lejlighedsfordyrelse, som har fundet Sted i de senere Aar, i hvilke Byggematerialierne er steget saa stærkt i Pris. Jeg minder om den Fordyrelse, som man afslørede, da Kampen førtes mellem Cementfabrikkerne og Andelsementfabrikken, idet de gamle Cementfabrikker var i Stand til under Hensyn til Konkurrence fra Andelsementfabrikken at nedsætte Prisen, saa vidt jeg husker, til det halve af den oprindelige, uden at Cementfabrikkerne derved led Skade paa den Maade, at de ikke fik et rimeligt Udbytte. Man er altsaa i Stand til at fremstille de paagældende Byggematerialier langt billigere, end de nu fremstilles paa de private Fabrikker, og det var vel ikke utænkeligt, at det offentlige kunde gribe ind paa saadanne for Samfundet som Helhed absolut vigtige Omraader og bidrage til at holde Priserne nede eller ved Statsproduktion bidrage til at gøre Byggematerialierne saa billige, som de overhovedet kunde blive og derved, saa vidt det lod sig gøre, udelukke Muligheden for Opskrining af Lejen ved de nye Ejendomme.

Saadanne vigtige Opgaver, synes jeg, paatrænger sig til Overvejelse og Løsning, naar man betragter Boligsørgsmaalet, og

jeg henstiller derfor til Regeringen, at den drager Omsorg for, at de fornødne Overvejelser og Forberedelser paa dette vigtige Omraade snarest finder Sted. Det er ikke nok, at de, som nu er saa heldige, kan jeg sige, at have en Lejlighed til sig selv og deres Børn, værges imod at blive plyndret ved ny Huslejeformydelse, thi til den kommende Flyttedag vil Antallet af Lejligheder være endnu mindre end ved den forrige. Bolignøden har faaet en saadan Karakter, at det offentliges Indgriben absolut er fornøden, og det gælder derfor om snarest at faa baade Staten og kommunale Myndigheder i Gang med Løsningen af disse vigtige Spørgsmaal. Jeg nævner, at man i Norge, da Boligsørgsmaalet for kort Tid siden behandledes i Stortinget, anstillede ganske de samme Overvejelser, som jeg her har tilladt mig at forebringe for Tinget. Ved den Lejlighed oplystes det, at man nu effektivt ved offentligt Byggeri var begyndt at gribe ind i Boligsørgsmaalets Løsning. Det oplystes, at det konservative Flertal i Byen Trondhjem havde vedtaget Opførelsen af Boliger, baade store Lejekaserner og mindre Ejendomme, for at afhjælpe den tilstedeværende Bolignød. Jeg er vis paa, at en lignende Virksomhed bliver fornøden her i Landet. Selv om det konservative Danmark endnu ikke er naaet saa vidt i Udvikling som dets trondhjemske Meningsfæller, haaber jeg dog, det skal lykkes at faa overbevist tilstrækkelig mange om, at det ikke lader sig gøre fortsat at leve under den Tilstand, under hvilken vi nu alt for længe har levet.

Bolignøden er fremkaldt baade under Paavirkning af deres Interesser, som nu er Ejere af Beboelsesejendomme, og under Paavirkning af andre Pengeinteressenter, som ikke har fundet det Umagen værd at anbringe Kapitaler i Byggevirkosomheden. Privatbyggeriet er i meget stor Udstrækning standset, det er i alt Fald saa stærkt indskrænket, at det næsten er standset, Kapitalen har i disse Tider søgt ud paa frodigere Græsgange. Jeg synes derfor, det er umuligt at slaa sig til Ro med den Tanke, at det hele nok ordner sig af sig selv, naar vi blot forhindrer ny Huslejeformydelse. Det er afgjort nødvendigt at kaste Blikket videre frem og overveje, hvorledes vi løser det brændende Spørgsmaal i den nærmeste Fremtid. Jeg synes ogsaa, at for Lovgivningsmagten og for Regeringen maa det være af Vigtighed at overveje og søge at løse saadanne Opgaver som dem, jeg her har peget paa. Jeg